

UN CRIT QUE SEGUEIX BEN VIU

De Xile a Polònia

Dos aniversaris pròxims ofereixen l'oportunitat d'establir algunes comparances entre dos països —Xile i Polònia— de règims ben diferents, però amb oposicions amb objectius comuns.

Ernest Udina

A l'oest, Xile. A l'est, Polònia. Aquests són els dos països que en la lluita per la llibertat política més han commogut el món en la darrera dècada. Tots dos celebren ara aniversaris: a l'agost s'acompliren els cinc anys de la gran vaga de Danzica, que donaria pas a Solidarnosc, mentre s'apropa, el 13 de desembre, el quart aniversari del colp d'estat militar de Jaruzelski, contra un partit en bancarrota que no sabia dominar l'onada creixent per la llibertat protagonitzada per la classe obrera. Per la seva banda, Xile ha vist com l'11 de setembre Pinochet podia gloriarse de dotze anys al poder, però amb la plataforma d'unitat política de l'oposició, recentment creada, per iniciativa de l'església catòlica.

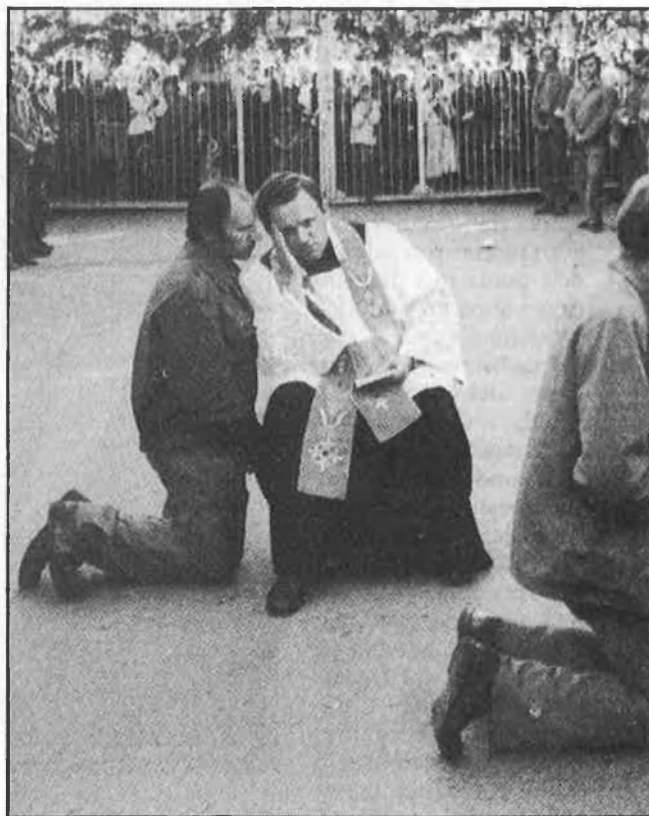
No es tracta de cercar coincidències entre dos règims ben diferents, tot i que coincideixen en un punt fonamental: s'aguanten per la repressió. Però la quasi coincidència d'aniversaris pot induir a la reflexió sobre el tret més comú d'ambdós països a l'hora d'imaginar el seu futur. En ambdós, l'oposició continua viva, però ineficaç.

El cas xilè —l'únic país sudamericà junt amb Paraguai encara sota una dictadura ultradretana— semblava encaminar-se cap a una definitiva solució amb les contínues Jornades de Protesta de l'any 83, que obligaren Pinochet a exercir més repressió però, alhora, a una «obertura» als civils que fracassà rotundament. El dictador és aïllat. Fins i tot, la dretana Unió Nacional, esqueixada des de la seva adhesió a la junta militar, ha signat el recent acord pro-retorn de les llibertats, impulsat pel cardenal de Santiago Fresno. La pressió internacional ha obligat Pinochet —aquest ésser paranoic que ara amenaça de

deixar el catolicisme i fer-se de l'Església Evangèlica Pentecostalista— a descobrir els carrabiners que assassinaren tres comunistes i el jove socialista Godoy. La dimissió, en conseqüència, del cap dels carrabiners, general Mendoza, el més ferm aliat del dictador, ha exhibit públicament les divergències que augmenten en la cúpula militar.

Les divergències entre militars no són noves, sinó consubstancials a la dictadura pinochetista, fins al punt que l'oposició sempre havia confiat que aquesta contradicció seria la mort política del dictador. Però ja porta dotze anys i l'oposició sembla haver-se adonat que només el seu protagonisme unitari, fent-se ressò d'una societat civil que no solament reclama cada dia més llibertat, sinó que la practica, pot forçar un desenllaç. Com a tercer factor, la pressió dels Estats Units pot ser encara decisiva, malgrat reconèixer —ja és sabut— que Nixon en treu un, Allende, i el seu homòleg Reagan en pot treure un altre, Pinochet. Diversos factors semblen, doncs, anar-se conjuminant per a la derrota definitiva de Pinochet. Caldrà, però, encara que l'oposició doni mostres de més eficàcia i visió de futur, com caldria que la nova plataforma arribés a incloure comunistes, socialistes d'esquerra i altres grups que no hi participen.

Si a Xile es veu la possibilitat d'una evolució que arribi a desempallegar-se de Pinochet sense violències

properes a una guerra civil, tot camí d'evolució sembla tancat a Polònia. Allò és «normalització». El 13 d'octubre, eleccions parlamentàries, serà un test per a Jaruzelski. L'eficàcia repressora dels sistemes de l'Est és de nou ben visible, després d'Hongria i Txecoslovàquia, en el cas polac. L'oposició, Solidarnosc, es veu lligada de peus i mans. Walesa preconitza mesures concretes d'oposició, sense saber concretar-les, i

Dalt, el dictador Pinochet. Baix, els líders obres polonesos es confessen, a les drassanes Lenin

Bujak, el dirigent clandestí del sindicat, analitza —en la seva primera entrevista a occident, a *Nesweek*— que la lluita serà lenta, de deu a quinze anys, mentre el prestigiós Kuron no vol donar-ne termes, però es mostra convençut que, sense democràcia parlamentària i una certa economia de mercat, Polònia no podrà sortir de les seves contradiccions.

El dramatisme de la situació econòmica arriba fins al punt que els mateixos sindicats oficials creats pel règim contra Solidarnosc demanen ara uns augments de sou que qüestionen tota la política d'austeritat governamental. De fet, la progressiva infiltració en el sindicat oficial és potser l'única sortida, encara evident-

ment no acceptada, per a Solidarnosc, que compta en càlcul propi amb uns seixanta mil activistes.

Ningú no té la recepta definitiva del camí que poden seguir les oposicions d'ambdós països per tornar a la democràcia, objectiu certament més proper a Xile que a Polònia, pels diferents blocs als quals pertanyen. De Xile a Polònia, el mateix crit dels pobles que no volen ser subjugats segueix viu. □

NOVETATS EN LLIBRES

STRESS

Manuel Joan i Arinyó
Col·lecció «La Cuca al Cau»

Nou títol de l'única col·lecció eròtica catalana. Divuit relats eròtico-negres que faran caure la bava de plaer i luxúria a sado-masoquistes i personal afí. No apte per a «milícies» i bestiar semblant.

EL LLAMP

THEO SE'N VA

Peter Härtling
El Petit Esparver, 6.

Els pares d'en Theo no s'entenen i es passen el dia barallant-se i renyant-lo sense raó.

EDICIONS DE LA MAGRANA

DICCIONARI PORTUGUÉS-CATALÀ

Els diccionaris de l'Enciclopèdia. De venda en llibreries.

ENCICLOPÈDIA CATALANA

PARANY ALS AIGUAMOLLS

Charles Williams

Seleccions de la Cua de Palla, 49, 224 pàgs. Una gran novel·la de l'autor de *La llarga nit del dissabte*.

EDICIONS 62

JUNGLES

Clive Catchpole
Il·lustracions: Denise Finney

Com les plantes i els animals viuen en el món exuberant de la jungla, com s'han adaptat al seu hàbitat, amb unes magnífiques il·lustracions que despertaran la imaginació dels joves lectors.

BARCANOVA

L'ESPILL-21

Revista cultural dirigida per Joan Fuster

Articles de Vicent Escrivà, Jaume Auferil, Marina Abràmova, V. L. Salavert, Vicent Mas i Miquel Roig. Poemes de Vicent Salvador i narracions de Juli Avinent. Il·lustracions d'Eusebi Sempere.

EDITORIAL TRES I QUATRE

Pascual Madoz

Articles sobre el Principat de Catalunya, Andorra i zona de parla catalana del Regne d'Aragó al *Diccionario Geográfico-Estadístico-Histórico de Espana y sus posesiones de Ultramar*.

Pròleg d'Antoni Pladevall. 2 vols. Reproducció facsimilar.

CURIAL EDICIONS CATALANES

TRACTAT DE LES MADUIXES

Vicent Andrés Estellés
Memòries, 1

El dietari autobiogràfic del gran poeta valencià.

EDITORIAL EMPÚRIES

CRÍTICA DE LA NACIÓ PURA

Joan F. Mira
La Unitat, 90

Segona edició. Premi «Joan Fuster» dels Octubre 1984.

EDITORIAL TRES I QUATRE

LLENGUA I LITERATURA BUP 1

Enric Valor
Vicent Salvador
Vicent Pasqual
Miquel Nicolàs

GREGAL LLIBRES

LLIBRERIA TRES I QUATRE

Pérez Bayer, 7 Tel. 352 91 10 València. 2